

Приложение

СДРУЖЕНИЕ „ЧАСТНО НАЧАЛНО УЧИЛИЩЕ „МИЛЕА“

гр.София Район „Красно село“ ул. Дебър № 30
тел.: 02/488 57 34

УТВЪРЖДАВАМ:.....

Светлана Симеонова
Директор ЧНУ „Милеа“

ПРАВИЛА И ПРОЦЕДУРИ ЗА РЕГИСТРИРАНЕ СИТУАЦИИ НА ТОРМОЗ В ЧНУ „МИЛЕА“

Разработени съгласно Заповед РД 09-5906/28.12.2017 г. на Министъра на образованието и науката и са неразделна част от Стратегията за развитие на ЧНУ „Милеа“, приети на заседание на ПС с протокол № 4/04.09.2023 г. и е утвърдени със заповед № 814-174/04.09.2023 г. на директора на училището

Настоящите правила имат за цел прилагането на цялостен училищен подход, полагане на координирани и последователни усилия за предотвратяване на тормоза и създаване на по-сигурна училищна среда.

I. Задължения на персонала

1. Училищен координационен екип

- Планира, проследява и координира дейностите за справяне с тормоза на ниво училище.
- Обобщава предложенията на класовете и изготвя общоучилищни ценности, правила и последици.
- Обсъжда и приема процедурите за докладване, регистриране и проследяване на случаите на тормоз.
- Прави мотивирани предложения до директора с цел подобряване на работата.
- Подпомага класните ръководители с материали или консултации със специалисти.

2. Училищен психолог

- Член е на Координационния съвет за противодействие на тормоза в училище;
- Съдейства на класните ръководители при извършване на оценката на тормоза в училище;
- Отговаря за воденето и съхранението на Дневника за регистриране на случаите на тормоз;
- Участва в екипите за работа по случай и разработва програми за работа с деца в риск.

3. Класни ръководители

- В началото на годината провеждат занятия в часа на класа, посветени на тормоза и насилието.
- С помощта на учениците приемат ценности, правила и последици при прояви на насилие.
- Запознават учениците с процедурата за съобщаване на случаи на тормоз.
- Реагират при всеки опит за насилие над ученик в клас, съгласно утвърдените процедури и приетите правила и последици.
- За всеки инцидент или проява на насилие попълват бланка (Информация за случай на тормоз – Приложение №1), която предават на психолога.
- Участват в работата на екипа, сформирани по конкретен случай на ученик от класа им.
- Провеждат периодично превантивни занятия по проблемите на тормоза, като могат да привличат различни специалисти, напр.от отдел „Закрила на детето“, ДПС, ЦОП и др.
- Информират учениците за Националната телефонна линия за деца 116 111.
- Информират родителите за дейностите по механизма, както и за приетите правила и процедури.
- Съдействат за включването им в дейностите на ниво училище.

4. Учители, които не са класни ръководители

- Включват темата за насилието в учебни единици, при които това е възможно.
- Поощряват и развиват съвместното учене, както и поведение на сътрудничество и взаимопомощ.
- Познават и използват установената система за информиране и съобщаване за случаи на тормоз над ученици.
- Познават правилата и последствията на класа, прилагат ги и изискват от учениците да ги прилагат.

5. Непедагогически персонал

- Полагат грижи за предотвратяване на насилнически действия, на които станат свидетели.
- Познават основните принципи на действие и ги прилагат –правила, последствия, протокол за реагиране на насилие.
- Не допускат прояви на насилие и съобщават за тях на класен ръководител или член на УКЕ.

II. Процедура за информиране и съобщаване на случаи.

Ученик, който е жертва на тормоз уведомява класния ръководител или учител, който съответно уведомява психолога по утвърдената процедура.

Всеки класен ръководител може да договори с учениците си от класа форми и начини за съобщаване на случаи на тормоз в класа.

Всеки учител и служител, наблюдавал ситуация на насилие между деца, е длъжен да информира психолога, който извършва кризисна интервенция. Сигналът се подава писмено по утвърдена бланка (Информация за случай на тормоз – Приложение №1). При случаи от второ и трето ниво психологът сезира УКЕ.

III. Процедури за регистриране, докладване и разглеждане на случаи на насилие и тормоз сред учениците.

Задължение на всеки учител е да се намеси, за да прекрати ситуация на тормоз, на която е станал свидетел.

1. Водене на училищен дневник със случаи и управление на информацията

Дневникът със случаи се създава единствено за целите на анализа и планирането на цялостна училищна политика за противодействие на насилието и тормоза в училище. В

него се документират единствено ситуацияите, **съответстващи на нива две и три според класификацията (Таблица 1)**, при които е необходима и намесата на координационния екип. Ситуацията, която следва да се впише в Дневника със случаи, съдържа следната информация: дата; кои са участниците; какво е нивото на тормоза; кой служител е регистрирал ситуацията – име и подпис; какво е предприето като действия (интервенция); кои отговорни участници са информирани (институции, органи, родители);

На базата на вписаните ситуации, координационният екип извършва оценка на риска.

Екипът е отговорен за анализа и разпознаването на ученици, които участват и се въвлечат в ситуации на тормоз, без значение дали извършват проявите или са пострадали от насилието. Анализът е подчинен на цели за извеждане на необходимост от индивидуална работа по случай с ученик, който се намира в ситуация на риск. Екипът създава процедура за откриване и работа по случай в училище.

Дневникът със случаи на училищен тормоз се съхранява при психолога.

Таблица 1

Ниво на тормоз	Отговор на училището	Документиране	Процедури за интервенция
Първо – ниско нарушаване на правилата	Действията се предприемат от класния ръководител, заедно с родител, като се предприема педагогическа работа – индивидуално, за група ученици или за целия клас. При наличие на щети от материален характер – те се възстановяват. При повторение на насилственото поведение или ако един и същ ученик е тормозен нееднократно, тогава се предприемат действия, предписани за ситуации от нива две или три.	Ситуациите от първо ниво не се документират	1. Прекратяване на ситуацията и успокояване към всички участници. 2. Подборно информиране за случилото се от всички участници. 3. Уведомяване на родители. 4. Консултации – предприемане на индивидуални разговори с участниците. 5. Мерки и действия от страна на класния ръководител за намиране на решение.
Второ – повтаряне на едни и същи нарушения на правилата или с по-сериозни последици	Действията се предприемат от класен ръководител, психолог, представител на УКЕ, директор и родител. УКЕ прави оценка на риска и се иницира индивидуална работа по случая. Като по преценка	Ситуацията се документира в Дневник за регистриране на случаите на тормоз.	1. Прекратяване на ситуацията и успокояване към всички участници. 2. Подборно информиране за случилото се от всички участници.

	се уведомява ОЗД или полиция.		3. Уведомяване на ОЗД и/или полиция по преценка. <u>Уведомяването е задължително и незабавно в случаи на сексуален тормоз.</u> 4. Уведомяване на родител. 5. Консултации. 6. Мерки и действия – работа на УКЕ. 7. Мониторинг на предприетите мерки и действия.
Трето – Системна злоупотреба със сила и при екстремни ситуации, в които съществува опасност за живота	Незабавно се уведомява ОЗД и/или органите на полицията. Действията се предприемат от директор заедно с УКЕ със задължителното участие на родител и компетентни власти - ОЗД, полиция и др. Отговорът на училището може да включва насочване към МКБППМН и полицията, ОЗД и общината, съставяне на протокол за тормоз и възстановяване на щетата, включване на учениците в допълнителни програми, насочване към услуги в общността	Ситуацията се документира в Дневника за регистриране на случаите на тормоз. Предприема се интензивна работа, включваща всички участници, оценка на потребностите и план за действие и се инициират процедури в съответствие със закона.	1. Прекратяване на ситуацията и успокояване. 2. Незабавно уведомяване на ОЗД и/или органите на полицията. 3. Уведомяване на родител. 4. Консултации – индивидуални разговори с участниците. 5. Мерки и действия от страна на УКЕ, интензивна работа по случая и насочване към други служби и/или услуги от страна на директора. 6. Мониторинг на предприетите мерки и действия.

IV. Мерки при кризисни ситуации

1. УКЕкип заседава най-малко един-два пъти в учебен срок и обсъжда изпълнението на плана, както и резултати от дейността си.
2. При наличие на писмен или устен сигнал, комисията се събира в рамките на 24 часа.
3. При възникване на кризисната ситуация веднага се уведомява Директора на училището. В рамките на един час се подава сигнал в РУО и Отдел „Закрила на детето” и полицията.

4. При възникване на кризисна ситуация или получен сигнал за ученик, жертва или в риск от насилие, комисията съставя индивидуален план за кризисна интервенция.

ПРОГРАМА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА УЧИЛИЩНИЯ ТОРМОЗ

Насилието в училище е явление със сериозни размери и оставя дълготрайни последици върху психическото здраве и поведението както на децата, които търпят насилие, така и на онези, които го извършват. Разработването на училищна програма по проблемите на тормоза е процес, чието реализиране може да се търси в посока на:

- повишаване чувствителността към проявите на насилие и тормоз;
- повишаване чувствителността на учителите относно причините и ефектите от насилието и тормоза;
- засилване на присъствието на възрастни на местата, където най-често се извършва тормоз;
- стимулиране на учениците да търсят помощ, когато са тормозени;
- предварително установен план за действие в случай на насилие.

1.ЦЕЛИ И ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ.

- Спомагане за по-успешно преодоляване от учениците на възникнали затруднения в училището, семейството и обществото.
- Ограничаване проявите на агресия в училище, дома и на улицата.
- Оптимизиране и хуманизиране на взаимоотношенията.
- Пренасочване и превръщане на отрицателната в положителна енергия и повишаване творческия тонус на учениците.
- Да се постави фокус върху конструктивните поведения на децата и учениците.
- Да се подкрепи ролята на възрастните в грижите им за децата, както и сътрудничеството между институциите в системата на образованието, семействата и другите институции и служби в общността в тяхната съвместна грижа за подрастващите.

2.ЗАДАЧИ

- Опознаване и проучване проблемите на учениците, причините за тяхното възникване и активно подпомагане на преодоляването им.
- Усвояване от учениците на умения за саморегулация и самовъзпитание, за създаване на положителна самооценка и самостоятелен избор на жизнена оценка.
- Участие в организирането и провеждането на всички училищни, класни и извънкласни форми на работа по проблемите на гражданското образование и възпитанието на учениците.
- Обвързване на дейностите с множество прояви, свързани с физическото здраве, което ще спомогне за разреждане на напрежението в училище и изграждане на хармония между учениците от всеки един клас.
- Подпомагане на педагогическия колектив по проблемите на възпитателната работа.
- Осъществяване на връзки с държавните и обществените органи и организации, имащи пряко отношение към възпитателната работа и професионалното ориентиране.

3.ДЕФИНИЦИЯ НА ПОНЯТИЯТА ТОРМОЗ И НАСИЛИЕ.

С термина **тормоз** означаваме умишлено причиняване на вреда чрез множество повтарящи се действия (да се има пред вид, че насилникът и жертвата са с различен статут). **Тормоз и роли:**

- **мъчител (агресор)** – инициатор и изпълнител, който кани другите да се присъединят, лидер, който измисля нови начини за издевателство;
- **помощник на мъчителя** – помага с цел да получи одобрението на мъчителя, присъединява се към тормоза, когато вече е започнал;
- **подкрепящ мъчителя** – винаги присъства, дори да не се намесва активно; присмива се на жертвата, окуражава мъчителя, приканва другите да се забавляват;
 - **защитник на жертвата** – опитва се да каже на другите да спрат, вика за помощ, защитава или насърчава жертвата;
- **страничен наблюдател** – стои настрана, преструва се, че не забелязва, не взема страна и не прави нищо;
- **жертвата** – обект на тормоза.
- С термина „**агресия**” (насилие) означаваме множество разнообразни действия, които:
 - ✓ нарушават физическата или психическата цялостност на друг човек;
 - ✓ нанасят му вреда;
 - ✓ противоречат на интересите му;
 - ✓ водят към унищожението му.

4.ВИДОВЕ ТОРМОЗ И НАСИЛИЕ.

- **Открита агресия** (конфронтацията) – бой, използване на оръжие, открито непочинение, открита раздразнителност и враждебност, крещене, досаждане, инат, избухливост, обидчивост ...
- **Скрита агресия** – измама, бягство от училище, от дома, безделничене, употреба на алкохол, посегателство върху чуждите притежания, проява на жестокост към животни...
- **Физическа агресия** - **удране, блъскане, ритане, хапане, спъване, плюене, драскане, скубане, затваряне в стая..., чупене, повреждане, вземане на притежания.**
- **Вербалните действия** са обиди, дразнене, подиграване, осмиване, поставяне на прякори, красъци, отправяне на заплахи, клеветене, злепоставяне.
- **Реактивната агресия** е отговор на осъзнаваната от детето заплаха. Това е незабавен отговор без оценяване на ситуацията.
- **Проактивната агресия** е непровокирана и е насочена към постигане на предварително осъзнати цели – придобиване на желана вещ, власт... Тя е добре планирана и целенасочена.
- **При индиректната агресия** нямаме открита атака, нараняващото дете остава неразпознато, а нарането – не разбира причините за случилото се.
- **Директната агресия** е насочена към навреждане, което може да обхване взаимоотношения с другите, самоуважението, позицията, психическото или физическото благополучие.
- **Инструменталната агресия** осигурява на детето определено възнаграждение или преимущество и е предварително планирана и обмислена
- **Неинструментална (враждебна) агресия** - желанието да се причини болка е придружено от гняв, и носи белезите на спонтанност, импулсивност, необмисленост.
- **Автоагресия** (изразява се в отказ от поддържане на добра хигиена; нагърбване със задачи, които изтощават до изнемога; самоубийство (суицид) – като това може да бъде и неуспешен опит за самоубийство, т.е. вик за помощ и внимание).
- **Пренебрегване** е неуспехът на родителя, настойника и попечителя или на лицето, което полага грижи за детето, да осигури развитието на детето в една от следните

области: здраве, образование, емоционално развитие, изхранване, осигуряване на дом и безопасност, когато е в състояние да го направи.

5.УЧИЛИЩНИ ГРУПИ И АНГАЖИМЕНТИТЕ ИМ В ПОЛИТИКАТА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ И ИНТЕРЕНЦИЯ НА НАСИЛИЕ И ТОРМОЗ.

5.1. Училищен екип:

Училищното ръководство

- **наблюдава** (в училищните коридори и двора) и **съобщава** при необходимост на класния ръководител или психолога, в УКЕ за негативни прояви;
- **се обучава** при необходимост да различава следите от агресия; видовете тормоз; признаците, показващи, че детето е жертва; начините за справяне с агресора;
- **взема мерки**, когато е необходима бърза и спешна реакция .

Педагогическият персонал

- **наблюдава** (в клас, в училищните коридори и двора) и **докладва** при необходимост на психолога, пред Директора или пред ПС за негативни прояви;
- **се обучава** при необходимост да различава следите от агресия; видовете тормоз; признаците, показващи, че детето е жертва; и начините за справяне с агресора;
- **взема мерки**, когато е необходима бърза и спешна реакция .

Друг училищен персонал

-**наблюдава** училищните коридори и двора и **докладва** при необходимост на класния ръководител; психолога, пред директора за негативни прояви.
- **взема мерки**, когато е необходима бърза и спешна реакция.

5.2. Други:

Учениците - наблюдават (в клас, в училищните коридори и двора) и **съобщават** при необходимост на класния ръководител, психолога; пред директора за негативни прояви;

- **се обучават** да различават следите от агресия; видовете тормоз; начините за справяне с агресора;
- **вземат мерки**, когато е необходима бърза и спешна реакция .

Родителите

- **наблюдават** децата си и **докладват** при необходимост на класния ръководител или дежурния учител; психолога или пред Директора за негативни прояви;
- **се обучават** при необходимост да различава следите от агресия, видовете тормоз, признаците, показващи, че детето е жертва, и начините за справяне с агресора.

6.ПРЕВЕНЦИЯ. ВИДОВЕ.

За справяне с негативните прояви са необходими превантивни мерки. Думата „превенция” означава предпазване, предупреждение. Съществуват:

Първична превенция – включва подходи за предотвратяване на проблема.

Вторична превенция - включва подходи, които се прилага след възникване на проблема с цел справяне с краткосрочните последици и задържане на проблема от влошаване.

Третична превенция – подходи за справяне с трайните последици и предотвратяване на рецидив.

В зависимост от тежестта на агресивната проява се прилага различен тип превенция като се залага предимно на първичната с цел предотвратяване на инциденти.

7.ПРЕВАНТИВНИ МЕРКИ ЗА СПРАВЯНЕ С ПРОБЛЕМИТЕ

7.1. Утвърждаване и награждаване на доброто поведение с едно или няколко от изброените поощрения

- Създаване и прилагане на широка система от вербални и невербални похвати.
- Установяване на система от кредити или награди за награждаване на добрите примери или видимото подобрене.
- Изпращане на поздравителни писма или картички у дома.
- Раздаване на специални сертификати.

7.2. Въвеждане на дежурство в клас, по коридорите и в училищния двор.

7.3. Видеонаблюдение.

7.4. Прилагане на санкции

- преместване – от място, група, паралелка
- изземване на ролята на агресора в значима група
- откъсване от приятни за него дейности
- ограничаване на участието му в престижни дейности – екскурзии, състезания и др.
- натоварване с подходящи за ученика и полезни за училището задачи

7.5. Прилагане на санкции според училищния правилник

8. ПЕДАГОГИЧЕСКИ МЕТОДИ НА РАБОТА ПО ОТНОШЕНИЕ НА ПРЕВЕНЦИЯТА НА УЧЕНИЧЕСКАТА АГРЕСИЯ:

8.1. Моделиране на етично поведение в семейството, училището и на обществени места чрез правилното възпитание и личен пример на възрастните.

8.2. Откриване на симптомите и причините за всяка проява на агресивно поведение.

8.3. Контрол и съвместни действия на педагозите и родителите за преодоляване на агресивното мислене, настроение и поведение сред учениците.

8.4. Проучване и анализиране на причините и проявите на агресия чрез диагностики, разговори, консултации, анкети и др.

8.5. Възпитание и мотивиране на учениците да споделят проблемите и чувствата си, да владеят гнева си, да мислят преди да действат и да търсят алтернативни решения на своите проблеми – без агресия и насилие.

8.6. Включване на агресивните ученици и неформалните лидери в извънкласни дейности.

8.7. Изучаване и прилагане на добрите училищни и други обществени практики по превенция и преодоляване на агресивното поведение сред учениците.

8.8. Стимулиране и мотивиране на учениците с морални награди.

8.9. Наличие на добър психоклимат в училище.

9. ПЛАН ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА УЧИЛИЩНИЯ ТОРМОЗ

На базата на програмата е изработен и **План за противодействие на училищния тормоз**, който е разработен на основание „Механизъм за противодействие на тормоза и насилието в институциите в системата на предучилищното и училищното образование“.